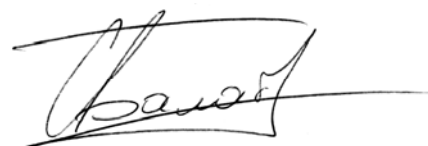

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

БАЛАБАН СЕРГІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

УДК 342.951 : 796/799

**ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ
СФЕРОЮ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ**

Спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Дніпро – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ, Міністерство внутрішніх справ України.

Науковий керівник:

доктор юридичних наук, професор
Лошицький Михайло Васильович,
Національна академія внутрішніх справ,
професор кафедри адміністративного права і процесу.

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор
Безпалова Ольга Ігорівна,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
завідувач кафедри адміністративної діяльності поліції;

кандидат юридичних наук, доцент
Чаплинська Юлія Анатоліївна,
Дніпропетровська місцева прокуратура № 1,
прокурор.

Захист відбудеться 27 червня 2017 року об 11-00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 08.727.02 Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ за адресою: 49005, м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26.

З дисертацією можна ознайомитись у загальній бібліотеці Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (м. Дніпро, просп. Гагаріна, 26).

Автореферат розіслано 26 травня 2017 року.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

В.С. Березняк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Як зазначено у Національній доктрині розвитку фізичної культури і спорту, одним з головних пріоритетів гуманітарної політики нашої держави є формування у населення сталих традицій та мотивацій щодо фізичного виховання і масового спорту як важливого чинника забезпечення здорового способу життя, формування, збереження та зміцнення здоров'я громадян, підвищення працездатності та збільшення тривалості активного життя, профілактики захворювань, організації змістовного дозвілля, формування гуманістичних цінностей та створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини, утвердження міжнародного спортивного авторитету України.

Подальший розвиток фізкультурно-спортивного руху прямо залежить від формування ефективної системи публічної адміністрації, що надаватиме громадянам якісні публічні послуги на рівні, що відповідає європейським стандартам, забезпечуватиме оптимальне використання коштів та буде здатна вчасно й адекватно реагувати на соціально-економічні, зовнішньополітичні та інші виклики. Водночас сумний досвід поєднання інерції радянського управління з новими технологіями адміністрування перетворив публічну адміністрацію в цій сфері на суперечливий механізм з громіздкою структурою, неспроможністю адекватно реагувати на соціально-економічні зміни, відповідати публічному інтересу. Постійно перебуваючи в стадії перманентного реформування, галузь фізичної культури та спорту наразі є готовою до запровадження на теренах України європейської моделі взаємовідносин між державою і суб'єктами фізкультурно-спортивної діяльності, побудованої на засадах впровадження іншого типу відносин – публічно-сервісних, які характеризуються реординаційним змістом, забезпеченим диспозитивними методами.

Попри всі переваги європейського вектору розвитку фізкультурно-спортивної галузі, істотними вадами, які гальмують цей процес в Україні, нині є: відсутність єдиної системної державної політики у цій сфері; недосконала нормативно-правова база; недостатнє бюджетне фінансування та неефективне залучення позабюджетних коштів; низький рівень міжвідомчої координації та взаємодії органів державної влади і місцевого самоврядування; низька відповідальність за недотримання вимог законодавчих та нормативно-правових актів щодо організації фізичного виховання; неналежне фінансування наукових досліджень у сфері фізичної культури і спорту та підготовки науково-педагогічних кадрів; втрата дитячо-юнацькими спортивними школами фінансування від Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, що унеможливило оплату ними комунальних послуг, сплату заробітної плати тренерам-викладачам, податки до бюджетів та відрахування до соціальних фондів; низький рівень

інформаційно-технічного забезпечення фізкультурно-спортивного руху; скасування пільг щодо звільнення від плати за землю закладів фізичної культури і спорту, які повністю утримуються за рахунок бюджетних коштів, тощо.

Необхідність наукової розробки питань оптимізації публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту зумовлюється й суто зовнішніми факторами, адже у контексті інтеграційних прагнень України особливого значення набувають запровадження європейських норм і стандартів надання публічною адміністрацією спортивних послуг суб'єктам фізкультурно-спортивної діяльності, боротьби із допінгом у спорті тощо.

Проблеми публічного адміністрування різними сферами життя суспільства є предметом наукового пошуку відомих вчених-адміністративістів, зокрема: В.Б. Авер'янова, О.Ф. Андрійко, В.М. Бевзенка, О.І. Безпалової, Ю.П. Битяка, В.В. Галуцька, В.М. Гаращука, Т.О. Гуржія, Р.А. Калюжного, О.Ф. Кобзаря, Т.О. Коломєць, В.К. Колпакова, А.К. Комзюка, С.Ф. Константінова, О.В. Кузьменко, М.В. Лошицького, Р.С. Мельника, Т.П. Мінки, С.О. Мосьондза, В.Я. Настюка, В.І. Олефіра, О.І. Остапенка, Д.В. Приймаченка, А.О. Собакаря, М.М. Тищенко, О.І. Харитонової, Ю.А. Чаплинської, О.С. Юніна, Х.П. Ярмакі та ін. Окремі питання досліджуваної теми розглядаються в межах дисертаційних досліджень Г.Ю. Бордюгової, Ю.М. Рєпкіної, А.А. Соловйова, Р.В. Чередник, О.А. Моргунова, Н.Г. Ярової тощо. Водночас аналіз наукових доробок вчених засвідчує, що спеціальних досліджень, спрямованих на вивчення особливостей публічного адміністрування саме сферою фізичної культури та спорту, не проводилося; зазначену тематику не було повноцінно вивчено в теоретико-методологічних роботах з адміністративного права.

Зазначені обставини обумовлюють актуальність теми дисертації, її важливе теоретичне і практичне значення для подальшого розвитку та вдосконалення публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота спрямована на виконання основних положень Національної доктрини розвитку фізичної культури і спорту, затвердженої Указом Президента України від 28.09.2004 № 1148/2004, Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012-2016 рр., схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31.08.2011 № 828-р, та базується на вимогах Пріоритетних напрямків розвитку правової науки на 2011-2015 рр., затверджених постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 24.09.2010 № 14-10, та у межах загальноуніверситетської наукової теми «Актуальні проблеми державотворення, правотворення та правозастосування» (державний реєстраційний номер 0112U003550), затвердженої 28.05.2012.

Мета і задачі дослідження. Мета дисертації полягає у з'ясуванні сутності та особливостей публічного адміністрування сферою фізичної

культури та спорту й розробці науково обґрунтованих пропозицій та рекомендацій для вдосконалення законодавства і практики його реалізації.

Вказана мета зумовлює розв'язання таких *задач*:

- охарактеризувати сферу фізичної культури та спорту як об'єкта публічного адміністрування;
- встановити періодизацію розвитку публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту;
- сформулювати поняття та визначити принципи публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту;
- розкрити нормативні основи публічного адміністрування у сфері фізичної культури та спорту;
- визначити систему суб'єктів публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту;
- розкрити форми та методи публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту
- вивчити зарубіжний досвід публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту та можливості його адаптації для України;
- виробити конкретні пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту в Україні.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які формуються у сфері фізичної культури та спорту.

Предметом дослідження є публічне адміністрування сферою фізичної культури та спорту.

Методи дослідження. Методологічною основою дисертації є сукупність методів і прийомів наукового пізнання. Їх застосування спрямовується системним підходом, що дає можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту і юридичної форми. Такий підхід дозволяє дослідити сутність та особливості публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту. У роботі використовувалися також окремі методи наукового пізнання. Зокрема, за допомогою *логіко-семантичного методу* та *методу сходження від абстрактного до конкретного* поглиблено понятійний апарат (підрозділи 1.1, 1.3, 2.2, 2.3). *Порівняльно-правовий метод* (підрозділи 2.1, 2.2, 3.1) покладено в основу аналізу законодавства у досліджуваній сфері в Україні, а також компаративного аналізу відповідних норм вітчизняного та міжнародного права. *Аналітичний метод* (підрозділи 2.1, 3.2) надав можливість встановити необхідність вдосконалення адміністративного законодавства, що регламентує порядок застосування правових засобів публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту. *Системно-структурний метод* застосовувався при аналізі адміністративно-правового статусу суб'єктів публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту, а *формально-юридичний* – під час дослідження нормативно-правових актів, що визначають їх функції та повноваження. *Соціологічний та статистичний методи* використано для аналізу й узагальнення результатів

проведеного анкетування, а також емпіричних даних щодо окремих питань забезпечення розвитку фізкультурно-спортивного руху (підрозділи 1.1, 2.1, 2.3, 3.2). *Методи класифікації та групування* використовувалися для дослідження форм і методів публічного адміністрування зазначеною сферою (підрозділ 2.3). Вимог формальної логіки щодо послідовності, визначеності, несуперечності й обґрунтованості суджень здобувач дотримувався у формулюванні висновків і пропозицій відповідно до мети дослідження.

Нормативною основою роботи є Конституція України, законодавчі акти України, міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, постанови Верховної Ради, акти Президента і Кабінету Міністрів України, нормативні акти центральних органів виконавчої влади. У ході дисертаційного дослідження було також використано законодавство зарубіжних країн (Австрія, Білорусь, Болгарія, Бразилія, Велика Британія, Греція, Данія, Еквадор, Естонія, Італія, Іспанія, Канада, Китайська народна республіка, Латвія, Литва, Люксембург, Македонія, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Парагвай, Португалія, Російська Федерація, США, Уругвай, Франція, Хорватія, Швеція), досвід яких щодо публічно-правового адміністрування сферою фізичної культури та спорту може бути використаний в Україні.

Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертації склали наукові праці вчених у галузі загальної теорії держави і права, адміністративного права, конституційного права й інших галузевих правових наук. Інформаційну та емпіричну основу дослідження становлять: дані Міністерства молоді та спорту України, Державної служби статистики та інших державних органів; аналіз політико-правової публіцистики, довідкових видань і статистичних матеріалів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним з перших у вітчизняній науці адміністративного права комплексних досліджень особливостей публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту. У результаті виконаного дослідження сформульовано низку нових теоретичних положень, обґрунтовано висновки, рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення чинного законодавства України. Основні з них такі:

уперше:

– публічне адміністрування сферою фізичної культури і спорту визначено як регламентовану законами та іншими правовими актами діяльність публічної адміністрації, а також інших суб'єктів, наділених делегованими владними повноваженнями, спрямовану на реалізацію спортивного законодавства, дотримання його норм учасниками фізкультурно-оздоровчої і спортивної діяльності та приведення сфери фізичного виховання і спорту до міжнародних стандартів;

– визначено характерні ознаки сфери фізичної культури і спорту як об'єкта публічно-правового адміністрування, серед яких: 1) публічний характер; 2) невід'ємний зв'язок з іншими галузями соціально-культурної

сфери держави; 3) наявність в межах галузі адміністративного права підгалузі – адміністративно-спортивного права; 4) міжгалузевий характер; 5) суб'єкти відносин, якими є органи адміністрування та інші суб'єкти фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності; 6) безпосередня орієнтація на світові та європейські стандарти розвитку фізкультурно-спортивного руху; 7) взаємозв'язок суб'єктів фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності з великою кількістю державних органів, які здійснюють різні види контролю за їх функціонуванням;

– з метою уніфікації «спортивного» законодавства обґрунтовано доцільність розробки та прийняття єдиного нормативно-правового акта («Фізкультурно-спортивний кодекс України»), що дозволить гармонізувати розмаїтий нормативно-правовий масив, сприятиме усуненню наявних колізій, дублювань і невизначеностей, створить передумови для послідовної реалізації державної політики у сфері фізичної культури та спорту;

удосконалено:

– теоретичний зміст понять: «спортивний трансфер», «спортивний тренер», «спортивний агент», «спортивний глядач», «об'єкти спорту», «сурдлімпійські ігри», «студентський спорт», «спорт ветеранів», «дефлімпійський спорт», «навчально-тренувальний процес»;

– визначення принципів, на яких будується діяльність публічної адміністрації у спортивній сфері, зокрема принципи: верховенства права; законності; гуманізму; демократизму; виключення дискримінації і насильства у спорті; цілеспрямованості; координації; єдності; децентралізації; деконцентрації; субсидіарності; партнерства; відкритості; стратегічного планування та цільового програмування; ефективності; забезпечення загальнодоступності, добровільності та безперервності занять фізичною культурою та спортом; пріоритетності захисту прав, законних інтересів, життя і здоров'я людини, навколишнього природного середовища;

– наукові підходи до визначення системи суб'єктів публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту, яких залежно від характеру компетенції поділено на суб'єктів: загальної, галузевої (спеціальної), міжгалузевої (функціональної) та спеціалізованої (самоврядної) компетенції;

дістало подальшого розвитку:

– характеристика правових основ публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту, що здійснюється за допомогою широкого кола нормативних джерел, які об'єднано у три групи: 1) нормативні документи міжнародного права; 2) чинне українське «спортивне» законодавство; 3) «lex sportiva» («м'яке спортивне право») – сукупність матеріальних і процесуальних норм (правил) «неправової» регламентації;

– характеристика форм публічного адміністрування сферою фізичної культури і спорту, які поділено на правові (видання нормативних адміністративно-правових актів (нормотворча форма); видання індивідуальних адміністративно-правових актів, у тому числі надання адміністративних

послуг (правозастосовна форма); укладання адміністративних договорів; здійснення інших юридично-значущих дій, спрямованих на розвиток фізкультурно-спортивного руху) та організаційно-технічні;

- характеристика методів публічного адміністрування сферою фізичної культури і спорту, до яких віднесено прями (адміністративно-директивні) та непрямі (фінансово-економічні) методи;

- теоретичне обґрунтування зарубіжного досвіду публічно-правового адміністрування фізкультурно-спортивною сферою та шляхів його запозичення в Україні.

Практичне значення одержаних результатів визначається можливістю їх використання у:

- науково-дослідній сфері – для подальшого розроблення теоретико-правових проблем, пов'язаних з удосконаленням діяльності публічної адміністрації у сфері фізичної культури та спорту в Україні;

- правотворчості – для розробки і вдосконалення законодавства, що регулює діяльність публічної адміністрації у сфері фізичної культури та спорту. У результаті проведеного дослідження сформульовано ряд пропозицій щодо внесення змін і доповнень до чинного законодавства України, зокрема до Закону України «Про фізичну культуру і спорт»;

- сфері правозастосування – для вдосконалення діяльності публічної адміністрації у сфері фізичної культури та спорту (лист управління спорту Департаменту гуманітарної політики Дніпровської міської ради від 20.04.2017);

- навчальному процесі – положення й висновки дисертації знайшли застосування при викладанні дисциплін «Адміністративне право», «Публічне адміністрування», «Адміністративна відповідальність», а також при підготовці лекцій і навчальних посібників з даних дисциплін (акт впровадження в навчальний процес Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ від 11.04.2017).

Апробація результатів дисертації. Основні ідеї, положення та висновки, узагальнені та сформульовані у дисертації, оприлюднювалися на науково-практичних конференціях та семінарах: «Світовий досвід підготовки кадрів поліції та його впровадження в Україні» (Дніпро, 2016), «Адміністративне право і процес: історія, сучасність, перспективи розвитку» (Дніпро, 2016), «Правові та організаційні засади забезпечення державою правоохоронної функції» (Дніпро, 2016), «Сучасний конституціоналізм: проблеми теорії та практики (до 20-ї річниці Конституції України)» (Львів, 2016), «Актуальні проблеми державно-правового розвитку України в контексті євроінтеграційних процесів» (Запоріжжя, 2016), «Актуальні проблеми розвитку права і держави в умовах міжнародних інтеграційних процесів» (Дніпро, 2016), «Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні» (Львів, 2016), «Адміністративне право і процес: історія, сучасність, перспективи розвитку» (Кривий Ріг, 2017).

Публікації. Основні положення, сформульовані в дисертації,

відображено у тринадцяти наукових публікаціях, чотири з яких опубліковані у наукових фахових виданнях України, одна – у зарубіжному науковому виданні, а також у вісьмох тезах доповідей на науково-практичних конференціях та семінарах.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що об'єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 205 сторінок, з яких 172 сторінки основного тексту. Список використаних джерел складається із 277-и найменувань і займає 30 сторінок, додатки викладено на 3-х сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовується актуальність теми дисертації, визначається її зв'язок із науковими планами та програмами, мета і задачі, об'єкт і предмет, методи дослідження, розкривається наукова новизна та практичне значення одержаних результатів, наводяться відомості про апробацію результатів дисертації та публікації.

Розділ 1 «Загальнотеоретичні основи публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту» складається з трьох підрозділів.

У *підрозділі 1.1 «Сфера фізичної культури та спорту як об'єкт публічного адміністрування»* наголошено на особливому значенні фізичної культури і спорту для розвитку суспільства та особистості, популяризації здорового способу життя, творчої активності, досягнення фізичної та духовної досконалості, забезпечення міжнародного спортивного авторитету країни.

Визначено межі фізкультурно-спортивної галузі як об'єкта публічно-правового адміністрування та окреслено її характерні ознаки. Зважаючи на міжгалузевий характер, фізкультурно-спортивна галузь потребує регулювання саме через інструменти публічно-правового характеру, що детерміновано об'єктивними обставинами, зокрема збільшенням кількості міжнародних спортивних змагань, інтеграцією національної спортивної системи до європейського та світового спортивного простору, перманентним реформуванням державної спортивної політики, поступовим зміщенням акцентів щодо відповідальності за розвиток фізкультурно-спортивного сектору в регіони і т. ін.

У *підрозділі 1.2 «Генезис публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту»* досліджено становлення публічно-правового забезпечення фізкультурно-спортивної галузі в історичному аспекті. Маючи тисячолітню історію, фізичне виховання та спортивна діяльність на українських землях розвивалися нерівномірно й залежали від багатьох політичних, економічних і географічних чинників, які в сукупності дали можливість виділити декілька умовних періодів з відмінними, притаманними їм рисами, а саме: 1) період становлення та розвитку держави і права Київської Русі. Феодална роздробленість. Литовсько-польська доба (VI ст. – перша

половина XVII ст.) – характеризується запозиченням у фізичному вихованні населення кращих європейських традицій, поєднаних з політичними, економічними і географічними особливостями розвитку держави; 2) період козаччини (кінець XVII – остання чверть XVIII ст.) – характеризується існуванням у запорізькому козацтві потужної на той час системи військово-фізичної підготовки воїнів; 3) імперський період, період розвитку держави і права під час перебування українських земель у складі Російської та Австро-Угорської імперій і поширення на ці території їхнього законодавства (до 1917 (1918) рр.) – характеризується повноцінним зародженням організаційної структури публічного адміністрування спортивною сферою, організованим формуванням фізкультурних кадрів, розвитком діяльності приватних шкіл і курсів з підготовки вчителів гімнастики для початкових шкіл, гімназій, комерційних і реальних училищ, створенням керівного державного органу з розвитку фізичної культури й спорту; створенням правових основ розвитку фізкультурно-спортивного руху на українських землях у складі Російської імперії; 4) період Української Народної Республіки (1917-1921 рр.) – започаткування засад функціонування фізкультурно-спортивної галузі, яка перебувала у віданні Міністерства народної освіти, та вжиття Урядом УНР заходів щодо налагодження і впорядкування механізмів управління фізичним вихованням і спортом; 5) період радянської влади (від 1922 р. до здобуття незалежності Україною у 1991 році), за якого розвиток публічного адміністрування фізкультурно-спортивним рухом повністю був під впливом партійно-радянських органів влади, які фактично перебравли на себе засадничі, ідейні та ідеологічні основи, вплив на кадрову політику та програмно-нормативну базу. У цей період спостерігаються тенденції неодноразового переходу від управління галуззю державними органами влади до управління нею виборною громадською організацією, із широким залученням до керівництва справами фізичної культури й спорту профспілок та комсомолу, широких мас фізкультурників, і навпаки; 6) сучасний період (від початку існування незалежної України (1991 р.) і дотепер) – характеризується повільним процесом еволюційних змін у системі публічного адміністрування спортивною галуззю, перманентними досягненнями українських спортсменів, невизначеністю дотепер стратегічного вектору розвитку галузі, пошуком оптимальної моделі її публічного адміністрування, постійними змінами керівної ланки управління фізкультурно-спортивним рухом в країні, недосконалістю галузевого законодавства тощо.

У підрозділі 1.3 «Поняття, сутність та принципи публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту» визначено поняття, з'ясовано сутність і цільову спрямованість публічного адміністрування сферою фізичної культури і спорту, що полягає у цілеспрямованій систематичній діяльності уповноважених органів (посадових осіб) публічної адміністрації, а також інших суб'єктів, наділених делегованими владними повноваженнями, спрямованої на реалізацію спортивного законодавства, надання адміністративно-спортивних послуг, здійснення публічного контролю

за виконанням означених заходів суб'єктами фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності.

Виявлено відсутність наукового визначення та законодавчого закріплення принципів публічного адміністрування сферою фізичної культури і спорту, у результаті чого запропоновано виділяти принципи: верховенства права; законності; гуманізму; демократизму; виключення дискримінації і насильства у спорті; цілеспрямованості; координації; єдності; децентралізації; деконцентрації; субсидіарності; партнерства; відкритості; стратегічного планування та цільового програмування; ефективності; забезпечення загальнодоступності, добровільності та безперервності занять фізичною культурою та спортом; пріоритетності захисту прав, законних інтересів, життя і здоров'я людини, навколишнього природного середовища.

Розділ 2 «Правові та організаційні засади публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту» складається з трьох підрозділів.

Підрозділ 2.1 «Нормативно-правові основи публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту» присвячений аналізу правового забезпечення фізкультурно-спортивного руху на теренах України. Установлено, що публічне адміністрування сферою фізичної культури та спорту здійснюється за допомогою різних за формою, змістом, юридичною силою, спрямованістю регулювання нормативних джерел, які об'єднано у три групи: 1) нормативні документи міжнародного права; 2) чинне українське «спортивне» законодавство; 3) «lex sportiva» («м'яке спортивне право») – сукупність матеріальних і процесуальних норм (правил) «неправової» регламентації.

При цьому українське «спортивне» законодавство представлено значною кількістю нормативно-правових актів, що визначають: 1) загальні правові, організаційні, соціальні та економічні основи розвитку фізичної культури і спорту; 2) правові засади стратегічного планування та цільового програмування у фізкультурно-спортивній галузі; 3) правовий статус органів публічного адміністрування згаданою сферою; 4) правові засади організації дитячого, дитячо-юнацького, студентського, резервного, професійного, олімпійського, неолімпійського, параолімпійського, дефлімпійського спорту, спорту вищих досягнень, ветеранів тощо; 5) правові засади антикорупційної діяльності у сфері спорту; 6) правові засади діяльності суб'єктів фізкультурно-спортивного руху; 7) порядок, умови та вимоги, необхідні для присвоєння спортсменам і тренерам (тренерам-викладачам) спортивних звань та спортивних розрядів з видів спорту, визнаних в Україні; 8) порядок атестації в спорті; 9) антидопінгові правила та антидопінговий контроль у спорті; 10) правила страхування у спорті; 11) організацію освітньої діяльності у фізкультурно-спортивній галузі; 12) порядок здійснення державного контролю (нагляду) у зазначеній сфері; 13) порядок застосування заходів юридичної відповідальності за порушення законодавства у сфері фізичної культури та спорту тощо.

Окреслено вади правової регламентації фізкультурно-спортивної сфери та запропоновано шляхи їх усунення. Зокрема, обґрунтовано необхідність прийняття єдиного кодифікованого акта, котрий би охоплював всі ключові аспекти правового забезпечення фізкультурно-спортивного руху та дозволив би систематизувати розрізнені нормативно-правові положення, впорядкувати кореспондуючі суспільні відносини, конкретизувати правовий статус їхніх суб'єктів, оптимізувати правозастосовний процес, усунути наявні юридичні колізії, наблизити вітчизняне «спортивне» законодавство до міжнародних стандартів, забезпечити жорстке дотримання законності у спортивній сфері.

У підрозділі 2.2 «Суб'єкти публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту, їх функції та повноваження» розглянуто інституціональну складову публічно-правового забезпечення фізкультурно-спортивної сфери, яка представлена розгалуженою системою органів публічної адміністрації, самоврядних організацій та органів громадського самоврядування, діяльність яких спрямована на забезпечення реалізації кожним громадянином права на заняття фізичною культурою і спортом.

Залежно від характеру компетенції виділено суб'єктів публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту загальної, галузевої (спеціальної), міжгалузевої (функціональної) та спеціалізованої (самоврядної) компетенції.

В умовах реалізації політики децентралізації влади наголошено на необхідності запровадження нової моделі публічного адміністрування фізкультурно-спортивною галуззю, побудованої на збалансованому поєднанні можливостей центральних та місцевих інституцій. Пріоритет має віддаватися спортивній федерації національного рівня, яка повинна визнаватися державою як автономний авторизований представник міжнародної федерації з отриманням широкого кола прав на управління певним видом спорту, прийняття (затвердження) правил проведення змагань, правил виду спорту, правил дисциплінарної відповідальності у сфері змагальної діяльності, правил функціонування спортивної інфраструктури, організації та проведення змагань, управління збірною командою країни, сертифікації спортивних споруд як об'єктів, придатних для проведення спортивних змагань з відповідного виду спорту, тощо.

У підрозділі 2.3 «Форми та методи публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту» наголошено, що процес здійснення публічного адміністрування в названій сфері виявляється у певних формах, кожна з яких має особливий зміст. Саме форми і методи є тим правовим інструментарієм, який, з одного боку, виступає засобом досягнення цілей публічного адміністрування спортивною галуззю, а з іншого – дозволяє відмежувати фізкультурно-спортивні відносини, що регулюються нормами адміністративного права, від суміжних відносин, які підпадають під регулювання інших галузей права.

Форми публічного адміністрування сферою фізичної культури і спорту поділено на правові та організаційно-технічні. При цьому окрему увагу

приділено контролю як важливій формі публічного адміністрування вказаною сферою, яка дозволяє своєчасно відреагувати на будь-які відхилення від запланованого шляху досягнення поставлених цілей розвитку фізкультурно-спортивного руху. Попри його важливість, принципові питання щодо визначення поняття, сфери, об'єктів, різновидів, правових форм регламентації та основних методів організації і здійснення контрольних заходів в спорті залишаються поза увагою законодавця, у зв'язку з чим запропоновано доповнити Закон України «Про фізичну культуру і спорт» розділом VIII «Контроль у сфері фізичної культури і спорту».

З огляду на специфіку сфери фізичної культури і спорту публічне адміністрування в ній здійснюється шляхом застосування прямих (адміністративно-директивних) та непрямих (фінансово-економічних) методів. При цьому доведено, що ефективність публічного адміністрування спортивною галуззю залежить від практичного використання саме прямих (адміністративно-директивних) методів, до яких віднесено: примус, переконання та заохочення, ліцензування, стандартизацію, сертифікацію робіт або послуг.

Розділ 3 «Напрями оптимізації публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1 «Зарубіжний досвід публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту: перспективи запозичення для України» здійснено науковий аналіз зарубіжного досвіду публічного адміністрування фізкультурно-спортивною галуззю. Доведено, що кожному суспільству притаманна своя національна система функціонування спорту і від того, наскільки великою є роль участі держави в цій системі, залежить стійкість її організаційно-правової структури.

Залежно від критерію міри та якості державного втручання у спортивну сферу виділено світові моделі: а) правового (кодифікована, ліберальна, консервативна, некодифікована унітарна моделі), б) організаційного (європейська, американська та азійська моделі); в) фінансового (північно-західна європейська, середземноморська європейська, центральноевропейська, змішана європейська, французька, британська, американська та китайська моделі) забезпечення публічного адміністрування фізкультурно-спортивною галуззю.

На підставі проведеного аналізу запропоновано конкретні пропозиції щодо використання відповідного зарубіжного досвіду, спрямовані на удосконалення «спортивного» законодавства та практики діяльності публічної адміністрації в сфері фізичної культури і спорту.

У підрозділі 3.2 «Шляхи удосконалення публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту» наголошено на необхідності оптимізації системи публічного адміністрування спортивною галуззю на основі переосмислення ролі і місця держави, а також місцевого самоврядування у розвитку фізкультурно-спортивного руху. Оптимізація має відбуватися за рахунок підвищення ефективності всіх складових системи

публічно-правового адміністрування сферою фізичної культури і спорту, у зв'язку з чим запропоновано комплекс заходів: 1) нормативно-правового (визначити правові засади стратегічного планування та цільового програмування у сфері спорту, прийняти загальне положення про організацію фізкультурно-оздоровчої роботи, прийняти спеціальне положення про громадські добровільні організації фізкультурно-спортивної спрямованості тощо); 2) організаційного (забезпечити дотримання принципу децентралізації влади з максимальним делегуванням повноважень у згаданій сфері регіонам та громадянському суспільству); 3) інформаційного (створити єдину державну систему інформаційно-роз'яснювальної роботи, що припускатиме як галузеву інформаційну систему, так і систему пропаганди здорового способу життя серед населення); 4) фінансового (інвестиційного) (визначити правові засади спонсорської діяльності у фізкультурно-спортивній сфері, насамперед шляхом прийняття Закону України «Про спортивне меценатство»); 5) матеріально-технічного (забезпечити формування розгалуженої мережі сучасних спортивних споруд з урахуванням запитів різних соціальних, професійних, демографічних груп населення, їх інтересів та рівня спортивної підготовленості); 6) кадрового (визначити правовий статус спортсмена-професіонала, спортивних організацій, тренерів, спортивних суддів); 7) наукового (визначити пріоритетні напрями фундаментальних та прикладних досліджень та впровадження їх результатів у спортивну практику); 8) медичного (забезпечити імплементацію до національного законодавства світових антидопінгових правил та стандартів); 9) психологічного (визначити правові засади спортивної психології та доповнити Закон України «Про фізичну культуру та спорт» статтею 51-1) його забезпечення.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та запропоновано нове розв'язання наукового завдання щодо вдосконалення публічного адміністрування сферою фізичної культури і спорту. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків. Основні з них такі:

1. Визначено межі фізкультурно-спортивної сфери як об'єкта публічно-правового адміністрування та окреслено її характерні ознаки, серед яких: 1) публічний характер, що зумовлений метою фізичної культури і спорту – формування, збереження та зміцнення здоров'я громадян, підвищення працездатності та збільшення тривалості активного життя, профілактики захворювань, сприяння досягненню фізичної і духовної досконалості людини, утвердження міжнародного спортивного авторитету України; 2) невід'ємний зв'язок з іншими галузями (освітою, культурою та ін.), що складають окремий напрям публічного адміністрування – соціально-культурною сферою держави; 3) наявність в межах галузі адміністративного права підгалузі

адміністративно-спортивного права; 4) регулювання фізкультурно-спортивних відносин не лише нормами адміністративного права, а й трудового, цивільного, фінансового тощо; 5) суб'єкти відносин, якими є органи адміністрування, та інші суб'єкти фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності; 6) безпосередня орієнтація на світові та європейські стандарти розвитку фізкультурно-спортивного руху; 7) взаємозв'язок суб'єктів фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності з великою кількістю державних органів, які здійснюють різні види контролю (санітарний, технічний, екологічний та ін.) за їх функціонуванням.

2. Маючи тисячолітню історію, фізичне виховання та спортивна діяльність на українських землях розвивалися нерівномірно й залежали від багатьох політичних, економічних і географічних чинників, які в сукупності дали можливість виділити декілька умовних періодів з відмінними, притаманними їм рисами, а саме: 1) період становлення та розвитку держави і права Київської Русі. Феодальна роздробленість. Литовсько-польська доба (VI ст. – перша половина XVII ст.); 2) період козаччини (кінець XVII – остання чверть XVIII ст.); 3) імперський період – період розвитку держави і права під час перебування українських земель у складі Російської та Австро-Угорської імперій і поширення на ці території їхнього законодавства (до 1917 (1918) рр.); 4) період Української Народної Республіки (1917-1921 рр.); 5) період радянської влади (від 1922 р. до здобуття незалежності Україною у 1991 році); 6) сучасний період (від початку існування незалежної України (1991 р.) і дотепер).

3. Публічне адміністрування сферою фізичної культури і спорту визначено як регламентовану законами та іншими правовими актами діяльність публічної адміністрації, а також інших суб'єктів, наділених делегованими владними повноваженнями, спрямовану на реалізацію спортивного законодавства, дотримання його норм учасниками фізкультурно-оздоровчої і спортивної діяльності та приведення сфери фізичного виховання і спорту до міжнародних стандартів.

Встановлено відсутність наукового визначення та законодавчого закріплення принципів публічного адміністрування сферою фізичної культури і спорту, у результаті чого запропоновано виділяти принципи: верховенства права; законності; гуманізму; демократизму; виключення дискримінації і насильства у спорті; цілеспрямованості; координації; єдності; децентралізації; деконцентрації; субсидіарності; партнерства; відкритості; стратегічного планування та цільового програмування; ефективності; забезпечення загальнодоступності, добровільності та безперервності занять фізичною культурою та спортом; пріоритетності захисту прав, законних інтересів, життя і здоров'я людини, навколишнього природного середовища.

4. Публічне адміністрування сферою фізичної культури та спорту здійснюється за допомогою широкого кола нормативних джерел, які об'єднано у три групи: 1) нормативні документи міжнародного права; 2) чинне українське «спортивне» законодавство; 3) «lex sportiva» («м'яке спортивне

право») – сукупність матеріальних і процесуальних норм (правил) «неправової» регламентації.

Вітчизняне «спортивне» законодавство представлено значною кількістю нормативно-правових актів, що визначають: 1) загальні правові, організаційні, соціальні та економічні основи розвитку фізичної культури і спорту; 2) правові засади стратегічного планування та цільового програмування у фізкультурно-спортивній галузі; 3) правовий статус органів публічного адміністрування згаданою сферою; 4) правові засади організації дитячого, дитячо-юнацького, студентського, резервного, професійного, олімпійського, неолімпійського, параолімпійського, дефлімпійського спорту, спорту вищих досягнень, ветеранів тощо; 5) правові засади антикорупційної діяльності у сфері спорту; 6) правові засади діяльності суб'єктів фізкультурно-спортивного руху; 7) порядок, умови та вимоги, необхідні для присвоєння спортсменам і тренерам (тренерам-викладачам) спортивних звань та спортивних розрядів з видів спорту, визнаних в Україні; 8) порядок атестації в спорті; 9) антидопінгові правила та антидопінговий контроль у спорті; 10) правила страхування у спорті; 11) організацію освітньої діяльності у фізкультурно-спортивній галузі; 12) порядок здійснення державного контролю (нагляду) у зазначеній сфері; 13) порядок застосування заходів юридичної відповідальності за порушення законодавства у сфері фізичної культури та спорту тощо.

5. Систему суб'єктів публічного адміністрування сферою фізичної культури і спорту складають суб'єкти: 1) загальної (Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування); 2) галузевої (спеціальної) (для них адміністрування у фізкультурно-спортивній галузі є основним або одним з основних напрямів їхньої діяльності, наприклад Міністерство молоді та спорту України); 3) міжгалузевої (функціональної) (наприклад, Комітет з фізичного виховання і спорту Міністерства освіти і науки України, спортивні установи Міністерства оборони України тощо); 4) спеціалізованої (самоврядної) (Національний олімпійський комітет України, Національний комітет спорту інвалідів України, Спортивний комітет України, спортивні федерації тощо) компетенції.

6. Публічне адміністрування сферою фізичної культури і спорту здійснюється за допомогою відповідних форм і методів. Перші поділено на правові (видання нормативних адміністративно-правових актів (нормотворча форма); видання індивідуальних адміністративно-правових актів, у тому числі надання адміністративних послуг (правозастосовна форма); укладання адміністративних договорів; здійснення інших юридично-значущих дій, спрямованих на розвиток фізкультурно-спортивного руху) та організаційно-технічні форми.

Враховуючи специфіку фізкультурно-спортивної сфери, публічне адміністрування в ній здійснюється шляхом застосування прямих (адміністративно-директивних) та непрямих (фінансово-економічних) методів.

7. Здійснено науковий аналіз зарубіжного досвіду публічного

адміністрування фізкультурно-спортивною галуззю та акцентовано на можливих шляхах його запозичення для України, зокрема в частині: визнання стратегічної важливості та пріоритетності цієї галузі суспільних відносин для української держави і суспільства (конституційне закріплення положень щодо відповідальності держави за розвиток спорту та правового регулювання фізкультурно-спортивних відносин); визнання виправданості та доцільності значних фінансових вкладень (у тому числі в межах державно-приватного партнерства) при здійсненні державної спортивної політики; підвищення децентралізації публічного адміністрування спортивної сфери та ролі самоврядних організацій фізкультурно-спортивної спрямованості; поступового забезпечення самостійності національної спортивної системи; систематизації «спортивного» законодавства шляхом його кодифікації; розвитку комерційно-правової складової спортивного права, у тому числі істотного розвитку пов'язаних зі спортом сегментів інформаційного та авторського права; підвищення ефективності застосування антидопінгових заходів та зменшення насильства в спорті; посилення правової регламентації забезпечення безпеки в спорті, в тому числі розвиток страхового права в сфері професійного та особливо – екстремального спорту; лібералізації спортивних трансферів та законодавства про спортивні трансляції; створення єдиної багаторівневої системи спортивного арбітражу тощо.

8. Сформульовано низку пропозицій та рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності публічного адміністрування сферою фізичної культури і спорту. Зокрема, пропонується:

1) прийняти Стратегію розвитку фізичної культури та спорту в Україні, яка визначатиме концептуальні засади поетапного створення ефективної моделі розвитку фізкультурно-спортивної галузі на демократичних та гуманістичних засадах на довгостроковий період;

2) прийняти єдиний галузевий нормативно-правовий акт («Фізкультурно-спортивний кодекс України»), що дозволить гармонізувати розмаїтий нормативно-правовий масив, сприятиме усуненню наявних колізій, дублювань і невизначеностей, створить передумови для послідовної реалізації державної політики у сфері фізичної культури та спорту;

3) прийняти Закон України «Про спортивне меценатство», який визначатиме загальні засади (благодійницької) меценатської діяльності у спорті, забезпечить створення та розвиток сприятливих умов для інвестування в спортивну галузь, передбачатиме створення дієвих механізмів фінансово-кредитної підтримки спортивного бізнесу, забезпечення державної фінансової підтримки оздоровчого спорту;

4) доповнити статтю 1 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» такими термінами, як: «спортивний трансфер», «спортивний тренер», «спортивний агент», «спортивний глядач», «об'єкти спорту», «сурдлімпійські ігри», «студентський спорт», «спорт ветеранів», «дефлімпійський спорт», «навчально-тренувальний процес»;

5) доповнити Закон України «Про фізичну культуру і спорт» розділом

VIII «Контроль у сфері фізичної культури і спорту», в якому викласти: статтю 55 «Правові основи контролю у сфері фізичної культури і спорту», статтю 56 «Мета та завдання контролю у сфері фізичної культури і спорту», статтю 57 «Принципи здійснення контролю у сфері фізичної культури і спорту», статтю 58 «Суб'єкти державного контролю у сфері фізичної культури і спорту та їх повноваження», статтю 59 «Форми та методи здійснення контролю у сфері фізичної культури і спорту», статтю 60 «Громадський контроль у сфері фізичної культури і спорту»;

б) доповнити Закон України «Про фізичну культуру і спорт»: статтею 8 «Стратегічне планування та цільове програмування у сфері фізичної культури та спорту»; статтею 37-1 «Права та обов'язки спортсмена»; статтею 41-1 «Права та обов'язки спортивних суддів»; статтею 49-1 «Права та обов'язки тренера»; статтею 51-1 «Психологічне забезпечення у сфері фізичної культури і спорту (спортивна психологія)».

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Балабан С.М. Норми міжнародного права як джерела регулювання правовідносин у сфері фізичної культури та спорту // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: збірник наукових праць. 2015. № 3. С. 93-101.

2. Балабан С.М. Сфера фізичної культури та спорту як об'єкт публічного адміністрування // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: збірник наукових праць. 2016. № 1. С. 179-187.

3. Балабан С.М. Сучасний стан нормативно-правового забезпечення сфери фізичної культури та спорту в Україні // Порівняльно-аналітичне право. 2016. № 2. С. 109-112. URL: http://www.pap.in.ua/2_2016/32.pdf.

4. Балабан С.М. Інституціональний аспект публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту в Україні // Право і суспільство. 2016. № 6. С. 88-94.

5. Балабан С.Н. Зарубежный опыт публичного администрирования сферой физической культуры и спорта: перспективы заимствования для Украины // *Legea si Viata*. 2017. № 1 (301). С. 3-7.

6. Балабан С.М. Значення спеціальної фізичної підготовки у професійній діяльності працівника поліції // Світовий досвід підготовки кадрів поліції та його впровадження в Україні: матер. Міжнар. науково-практичної конференції (Дніпропетровськ, 17 березня 2016 р.). Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. С. 356-359.

7. Балабан С.М. Принципи публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту // Адміністративне право і процес: історія, сучасність,

перспективи розвитку: матер. Всеукраїнської науково-практичної конференції (Дніпропетровськ, 25 березня 2016 р.). Кривий Ріг: Донецький юридичний інститут МВС України, 2016. С. 13-17.

8. Балабан С.М. Комплексна професійно-прикладна фізична підготовка як чинник ефективного виконання працівником поліції службово-бойових завдань // Правові та організаційні засади забезпечення державою правоохоронної функції: матер. Всеукр. науково-практичної конференції (Дніпропетровськ, 27 травня 2016 р.). Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. С. 103-107.

9. Балабан С.М. Конституційне забезпечення розвитку фізичної культури та спорту: українські реалії та зарубіжний досвід // Сучасний конституціоналізм: проблеми теорії та практики (до 20-ї річниці Конституції України): матеріали наукового семінару (24 червня 2016 р.) / упор. М.В. Ковалів. Львів: ЛьвДУВС, 2016. С. 7-11.

10. Балабан С.М. До питання про систематизацію спортивних правовідносин в Україні // Актуальні проблеми державно-правового розвитку України в контексті євроінтеграційних процесів: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 20-річчю Конституції України, м. Запоріжжя, 23-24 червня 2016 р. / редкол.: С.К. Бостан (відпов. ред.), Р.М. Максакова, Ю.В. Філей. Запоріжжя: Просвіта, 2016. С. 450-452.

11. Балабан С.М. Програмне забезпечення публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту в Україні // Актуальні проблеми розвитку права і держави в умовах міжнародних інтеграційних процесів: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (25 листопада 2016 р., м. Дніпро). Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2016. С. 113-115.

12. Балабан С.М. Види суб'єктів публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту в Україні // Теоретико-прикладні проблеми правового регулювання в Україні: регіональна науково-практична конференція, м. Львів, 16 грудня 2016 р. Львів, ЛьвДУВС, 2016. С. 22-25.

13. Балабан С.М. Значення публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту в Україні // Адміністративне право і процес: історія, сучасність, перспективи розвитку: II Всеукраїнська науково-практична конференція, м. Кривий Ріг, 24 березня 2017 р. Кривий Ріг: ДЮІ МВС України, 2017. С. 20-22.

АНОТАЦІЯ

Балабан С.М. Публічне адміністрування сферою фізичної культури та спорту. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Дніпро, 2017.

Дисертація присвячена аналізу існуючих наукових підходів, законодавства України і практики його реалізації з метою визначення сутності та особливостей публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту, а також окреслення шляхів його вдосконалення.

У роботі визначено межі фізкультурно-спортивної галузі як об'єкта публічно-правового адміністрування та окреслено її характерні ознаки, встановлено періодизацію розвитку публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту, сформульовано поняття, розкрито нормативні основи, визначено принципи публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту, окреслено систему суб'єктів публічного адміністрування спортивною сферою, а також досліджено специфіку їх діяльності, розкрито форми та методи публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту, вивчено зарубіжний досвід публічного адміністрування фізкультурно-спортивною галуззю та окреслено шляхи його адаптації для України, вироблено конкретні пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення публічного адміністрування сферою фізичної культури та спорту в Україні.

Ключові слова: *контроль, методи, повноваження, публічне адміністрування, спорт, фізична культура, фізичне виховання, форми, функції.*

АННОТАЦІЯ

Балабан С.М. Публичное администрирование сферой физической культуры и спорта. – *На правах рукописи.*

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Днепропетровский государственный университет внутренних дел, Днепр, 2017.

Диссертация посвящена анализу существующих научных подходов, законодательства Украины и практики его реализации с целью определения сущности и особенностей публичного администрирования сферой физической культуры и спорта, а также путей его совершенствования.

В работе определены характерные признаки физкультурно-спортивной отрасли как объекта публично-правового администрирования, среди которых: 1) межотраслевой характер; 2) непосредственная связь с другими отраслями социально-культурной сферы государства; 3) своеобразие внешних форм проявления элементов механизма публично-правового регулирования в этой сфере; 4) комплексный характер; 5) взаимосвязь субъектов физкультурно-оздоровительной и спортивной деятельности с большим количеством государственных органов, осуществляющих различные виды контроля за их функционированием.

Представлена периодизация развития публичного администрирования сферой физической культуры и спорта, которая включает в себя шесть

периодов.

Сформулировано понятие, раскрыты нормативные основы и определены принципы, на которых строится деятельность публичной администрации в спортивной сфере, в частности принципы: верховенства права; законности; гуманизма; демократизма; исключения дискриминации и насилия в спорте; целеустремленности; координации; единства; децентрализации; деконцентрации; субсидиарности; партнерства; открытости; стратегического планирования и целевого программирования; эффективности; обеспечения общедоступности, добровольности и непрерывности занятий физической культурой и спортом; приоритетности защиты прав, законных интересов, жизни и здоровья человека, окружающей природной среды.

Усовершенствованы научные подходы к определению системы субъектов публичного администрирования сферой физической культуры и спорта, которые в зависимости от характера компетенции разделены на субъектов: общей, отраслевой (специальной), межотраслевой (функциональной) и специализированной (самоуправляющейся) компетенции.

Охарактеризованы формы публичного администрирования сферой физической культуры и спорта, которые разделены на правовые (издание нормативных административно-правовых актов (нормотворческая форма); издание индивидуальных административно-правовых актов, в том числе предоставление административных услуг (правоприменительная форма); заключение административных договоров; осуществление других юридически значимых действий, направленных на развитие физкультурно-спортивного движения) и организационно-технические.

Охарактеризованы методы публичного администрирования сферой физической культуры и спорта, к которым отнесены прямые (административно-директивные) и косвенные (финансово-экономические) методы.

Изучен зарубежный опыт публичного администрирования физкультурно-спортивной отрасли и определены пути его адаптации для Украины. Выработаны конкретные предложения и рекомендации, направленные на совершенствование публичного администрирования сферой физической культуры и спорта в Украине.

Ключевые слова: контроль, методы, полномочия, публичное администрирование, спорт, физическая культура, физическое воспитание, формы, функции.

SUMMARY

Balaban S. M. Public administration the sphere of physical culture and sports. – *The manuscript.*

The Dissertation is for candidate degree of legal sciences on specialty 12.00.07 – Administrative Law and Procedure; Financial Law; Informational Law. – The Dnipropetrovs'k State University of Internal Affairs, Dnipro, 2017.

The thesis is devoted to analysis of existing scientific approaches, legislation of Ukraine and practice of its implementation with the aim of defining the nature and features of public administration the field of physical culture and sports, as well as identify ways to improve it.

We determined the limits of physical culture and sports industry as an object of public legal administration and identifies the characteristics that set the periodization of the development of public administration the field of physical culture and sports, formulates the concept disclosed regulatory framework and the principles of public administration the field of physical culture and sports, defines the system of entities of public administration to sports, and also investigated the specificity of their activities, reveals the forms and methods of public administration the field of physical culture and sports, studied foreign experience of public administration the sports industry and identifies ways of adapting it for Ukraine, made concrete proposals and recommendations aimed at improving public administration, the sphere of physical culture and sports in Ukraine.

Key words: *control, methods, authority, public administration, sports, physical culture, physical education, form, function.*